

**UCHWAŁA NR XXIV.149.2020
RADY GMINY ZAGRODNO**

z dnia 28 lipca 2020 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Zagrodno na lata 2020-2022.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020r. poz. 713) w związku z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz.988 z późn. zm.) Rada Gminy w Zagrodnie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się **Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Zagrodno na lata 2020-2022** stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zagrodno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Walenty Luszniowski

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE ZAGRODNO NA LATA 2020-2022

I WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem rozwoju wszystkich jej członków. Jest ona pierwszym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtuje się osobowość dziecka. Rodzina oddziałuje na dziecko przekazując mu system wartości oraz tradycje. Dokonujące się zmiany społeczne i gospodarcze niosą ze sobą wiele skutków pozytywnych ale niestety również i negatywnych, które przyczyniają się do rozpadu rodziny. Działania służb i instytucji powołanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka powinny być zintegrowane ponieważ problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają interdyscyplinarnej współpracy. Choroba alkoholowa rodziców, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, wypadki losowe to główne problemy dezorganizujące życie rodzin. Różnorakie formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej należy docenić i ciągle udoskonalać. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać, wspomagać aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Wsparcie rodziny powinno być wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Główną zasadą powinna być zasada pomocniczości. Działania przyniosą najlepszy efekt gdy będą odbywać się za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem. Praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadre, winna być kompleksowa i obiektywna. System wsparcia powinien obejmować zarówno rodziny biologiczne jak i zastępcze. Gdy zaistnieje konieczność umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, podstawowym celem pracy z rodziną biologiczną będzie jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Wszelkie działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są również ważne ze względów społecznych i ekonomicznych, konieczne z uwagi na obniżenie kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinie lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Do zadań własnych gminy należy m.in. tworzenie 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny.

3 Gminny Program Wspierania rodziny na lata 2020-2022 został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jest strategicznym dokumentem Gminy Zagrodno mającym na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie wykorzystując zasoby gminne.

II PODSTAWA PRAWNA

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie

III ORGANIZACJA WSPIERANIA RODZINY

Obowiązek wspierania rodziny oraz organizacja pieczy zastępczej w zakresie ustawowym spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Ustawa określa podział kompetencji, w tym działań i zadań pomiędzy samorządami, który przedstawia się następująco:

GMINA	POWIAT
Profilaktyka – wspieranie rodziny	Pieczka zastępcza i instytucjonalna
Asystent rodziny	Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej
Rodziny wspierające	Adopcje działające na rzecz dziecka i rodziny

Inne podmioty lub instytucje	Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka , Rodziny pomocnicze
Placówki wsparcia dziennego	Placówki opiekuńczo – wychowawcze
	Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator)

Zadaniem ustawowym gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną przeżywającą trudności. Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Nienormowany i elastyczny czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej diagnozie środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Koniec zatrudnienia ustaje wówczas gdy rodzina osiągnie samodzielność i prawidłowo wykonuje funkcje opiekuńczo – wychowawcze. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy również współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, albo w rodzinnym domu dziecka. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

IV OPIS SYTUACJI RODZIN W GMINIE ZAGRODNO

Gmina wiejska w województwie dolnośląskim, w powiecie zlotoryjskim : 122,1 km² : 5 347

Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi stanowią znaczną część klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych. Dysfunkcje w rodzinie wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym i zawodowym. Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. Na terenie gminy istnieją też osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Duża część osób wykluczonych społecznie to osoby podlegające uzależnieniom głównie od alkoholu. Brak jest wiarygodnej statystyki dot. tego problemu. Jednak z obserwacji wynika, że jest to ogromny problem społeczny, wpływający destrukcyjnie na życie rodzinne. W związku z wprowadzeniem programu 500 + oraz innymi świadczeniami sytuacja w rodzinach w ostatnich latach znacznie się poprawiła. Przyczyniło się w znacznej mierze do ograniczenia ubóstwa przede wszystkim w rodzinach wielodzietnych. Na podstawie przeprowadzonych analiz w szkołach oraz ewaluacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wnioskuje się, że istnieje problem agresji i przemocy w szkołach i w rodzinach. Młodzież czuje się zagrożona, wyobcowana i nie zawsze potrafi poradzić sobie z problemami. Coraz częściej zauważalny jest wzrost uzależnienia wśród młodych ludzi od internetu, gier komputerowych, telefonu komórkowego, hazardu, które przedkładają kontakt z drugą osobą, przyrodą na rzecz wirtualnych kontaktów. Na skutek niewłaściwych wzorców wyniesionych między innymi z mass mediów, kryzysu autorytetu, zaburzona jest prawidłowa komunikacja między rodzicami a dziećmi oraz w środowisku rówieśniczym. Z roku na rok wzrasta bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, przez co zwiększa się zapotrzebowanie na porady specjalistyczne, terapie skierowane do rodziców opiekunów i dzieci. Z wniosków i rekomendacji wyżej wspomnianej ewaluacji wynika iż należy nadal prowadzić kampanie społeczne o możliwości uzyskania wsparcia, prowadzić działania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży, propagować właściwe postawy społeczne i rodzicielskie, kontynuować, dostosować i poszerzać ofertę pomocową do aktualnych potrzeb rodzin, podnosić

kompetencje osób działających na rzecz dobra rodziny organizować w sposób atrakcyjny czas dla dzieci i młodzieży usprawniać współpracę między instytucjami. Zadania z zakresu pomocy społecznej oraz kierowanie lokalnej polityki społecznej na terenie Gminy koordynuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Jest on inicjatorem działań o charakterze pomocowym aktywizującym oraz integrującym różnorodne środowiska na rzecz grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

V OBSZARY PROBLEMOWE

Działania w zakresie wspierania rodziny dotyczą następujących obszarów problemowych:

- Wsparcia rodzin z dziećmi w prawidłowym wypełnianiu funkcji wychowawczej,
- Podejmowania działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny,
- Koordynacji działań różnych instytucji działających ze środowiskami dysfunkcyjnymi,
- Zmniejszania skali zjawisk zaburzających prawidłowe funkcjonowanie rodziny tj.: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, przemoc, brak kompetencji rodzicielskich.

VI ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do wszystkich rodzin i dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Zagrodno a w szczególności:

- Rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w rodzinie zastępczej,
- Rodzin którym zostały odebrane bądź ograniczone prawa rodzicielskie,
- Rodzin dysfunkcyjnych,
- Rodzin przeżywających chwilowe trudności opiekuńczo - wychowawcze,

VII CEL GŁÓWNY

Wsparcie rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Rozwój systemu wsparcia rodziny skoncentrowanego na realizacji działań profilaktycznych oraz skutecznej interwencji.

VIII CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.
2. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wspierania rodziny.
3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez rodziców.

IX REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU Do realizacji programu zostaną zaangażowane następujące instytucje:

1. Urząd Gminy
2. Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie
3. Punkt Informacyjny – Konsultacyjny
4. Policja
5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
6. Szkoły i przedszkole
7. Placówki służby zdrowia
8. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
9. Powiatowy Urząd Pracy
10. Ośrodek Interwencji Kryzysowej
11. Organizacje pozarządowe
12. Parafie z terenu Gminy Zagrodno

X HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Harmonogram realizacji programu przedstawia poniższa tabela

Zadanie i działania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji	Źródła finansowania
I. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego			
a) udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej	GOPS w Zagrodnie, Urząd Gminy w Zagrodnie	2020-2022	środki własne , środki zewnętrzne
b) Świadczenie pomocy w postaci posiłków w ramach programu "posiłek w szkole i w domu" na lata 2020-2022	GOPS	2020-2022	środki własne , środki zewnętrzne
c) monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	GOPS, Szkoły, Placówki opieki zdrowotnej	2020-2022	środki własne , środki zewnętrzne
d) motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. Podjęcia terapii leczenia uzależnień terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej	GOPS, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA	2020-2022	środki własne , środki zewnętrzne
e) poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników OPS	GOPS	2020-2022	środki własne , środki zewnętrzne
2. Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych w budowaniu i utrzymaniu system wspierania rodziny			
a) finansowanie zatrudnienia asystenta rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	GOPS	2020-2022	środki własne , środki zewnętrzne
b) zabezpieczenie w budżecie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	GOPS, Urząd Gminy Zagrodno	2020-2022	środki własne , środki zewnętrzne
c) zapewnienie dostę-	GOPS, Urząd Gminy,	2020-2022	środki własne ,

ności poradnictwa specjalistycznego oraz rozpropagowanie miejsc gdzie można uzyskać pomoc	Zespół Interdyscyplinary, GKRPA, Ośrodki Zdrowia ,Szkoły		środki zewnętrzne
d) wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom poprzez prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego	Szkoły ,OPS GKRPA, Stowarzyszenia, Biblioteka	2020-2022	środki własne , środki zewnętrzne
e)współpraca z kuratorami sądowymi policją szkołami, stowarzyszeniami, w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych	GOPS, Urząd Gminy Zespół Interdyscyplinary, GKRPA	2020-2022	środki własne , środki zewnętrzne
3.Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców			
a)szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przeżywającej trudności	GOPS, Placówki oświatowe	2020-2022	środki własne , środki zewnętrzne
b)kierowanie osób uzależnionych na leczenie	GKRPA.	2020-2022	środki własne , środki zewnętrzne
c) przydzielenie rodzinom asystenta rodziny	GOPS, SĄD	2020-2022	środki własne , środki zewnętrzne
d) działanie Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz rodzin w których występuje problem przemocy	Zespół Interdyscyplinary GOPS	2020-2022	środki własne , środki zewnętrzne

XI EFEKTY PROGRAMU

W wyniku przeprowadzonych działań przewidziane jest osiągnięcie następujących efektów:

- Polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa dziecka i rodziny,
- Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- Zminimalizowanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej,
- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
- Poprawa jakości funkcjonowania rodziny,
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- Umożliwienie dzieciom umieszczonych w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,

•Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

XII ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Zadania trzyletniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny będą realizowane i wdrażane etapowo zgodnie z możliwościami finansowymi Gminy. Program finansowany będzie ze środków : 1.Budżetu Gminy Zagrodno,

2. Dotacji budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych,
3. Funduszy pozyskanych w ramach resortowych programów osłonowych
4. Środków pozabudżetowych - projekty.

XIII EWALUACJA I MONITORING

Program będzie monitorowany i ewaluowany na bieżąco w zależności od zmieniającej się sytuacji rodzin w gminie i pojawiających się potrzeb. Monitoring będzie służył analizie i ocenie zebranych informacji i planowaniu dalszych działań w celu zapewnienia najlepszych efektów podjętych inicjatyw. Monitoring programu będzie prowadzony corocznie poprzez gromadzenie danych i informacji w zakresie wszystkich działań opisanych w niniejszym programie. Ośrodek Pomocy Społecznej w Zagrodnie w terminie do 31 marca każdego roku sporządzi sprawozdanie z zakresu realizacji programu. Program będzie miał charakter otwarty, a jego ewaluacja będzie prowadzona zależnie od aktualnie występujących potrzeb.

Głównym założeniem Programu Wspierania Rodziny jest podejmowanie wszelkich działań profilaktycznych nastawionych na stworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu. Natomiast, zasadniczym celem działalności profilaktycznej jest zapobieganie negatywnym stanom rzeczy, zarówno tym, które dopiero mają zaistnieć, jak i tym, które w postaci zalążkowej już istnieją. Działając w myśl zasady, że „lepiej zapobiegać niż leczyć”, powinno się promować działania profilaktyczne ukierunkowane na wspieranie rodzin niewydolnych w opiece nad dziećmi. Osiągnięcie tego wyzwania uzależnione jest więc od ścisłej współpracy pomiędzy instytucjami oraz od wypracowania sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny.

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020–2022 będzie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zagrodnie.

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998 z późn.zm.) rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 1, uchwala gminne programy wspierania rodziny.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Zagrodno adresowany jest do rodzin nie radzących sobie z wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także do rodzin, które wyrażają wolę współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dziećmi objętymi instytucjonalną lub rodzinną pieczą zastępczą.

Cele jakie stawia przed sobą Program ukierunkowane są przede wszystkim na zapobieganie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej, aktywizowanie rodzin do podejmowania działań wzmacniających prawidłowe wypełnianie funkcji rodzicielskich, niwelowanie deficytów osłabiających funkcjonowanie rodziny, a także tworzenie warunków pozwalających na powrót dzieci objętych pieczą pod opiekę rodziców.

Cele szczegółowe nastawione są na wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (m.in. poprzez organizowanie grup wsparcia, dostarczanie wiedzy i rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców, wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, pracę z rodziną w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną naturalną), podnoszenie kompetencji i umiejętności wychowawczych i opiekuńczych rodziców, które umożliwiają wychowywanie dzieci w rodzinie naturalnej (bieżące wsparcie asystenta rodziny - systematyczna praca z rodzinami z problemem bezradności, poprawę funkcjonowania rodzin w sferze socjalno-bytowej).

Aby skutecznie zapobiegać dysfunkcji rodziny koniecznością jest zaangażowanie wszystkich instytucji, które wspierają rodzinę.

Z uwagi na powyższe podjęcie uchwały jest uzasadnione.